

Complexnummer: 510218

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Wulperhorst

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

510219, 510220, 528130

Woonplaats

Zeist

Gemeente

Zeist

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdoject

Tiendweg 6, 3709 JP te Zeist

Complexomschrijving

Inleiding complex:

Buitenplaats Wulperhorst is gesitueerd op een rechthoekig perceel dat wordt begrensd door de Tiendweg in het noordoosten, de laan van Wulperhorst in het zuidoosten, de gemeentegrens in het zuidwesten en de aan de Koelaan evenwijdig lopende Notenlaan in het noordwesten. De geschiedenis van de het gebied waar de buitenplaats Wulperhorst op ligt gaat terug tot het jaar 1692. In dat jaar wordt in een charter gesproken van de ambachtsheerlijkheid Stoetwegen die een omvang had van 404,5 morgen groot. De naam Stoetwegen komen we nog tegen in de naastgelegen boerderij Stoetwegen aan de Tiendweg. In de achttiende eeuw werd vermoedelijk het Huys Wulperhorst gebouwd; of dat gebeurde op de funderingen van een ouder huis is niet bekend. Op een achttiende eeuwse kaart staan het toenmalige huis en park afgebeeld. Wulperhorst heeft in de achttiende eeuw een formele parkaanleg met een waterallee, een gracht met een lengte van ruim anderhalve kilometer, een sterrebos, een boomgaard en loofbos. Voor 1829, het jaar dat Wulperhorst geveild wordt, zijn een aantal veranderingen aan het park doorgevoerd zoals blijkt uit de opsomming in de catalogus en de kadastrale minuut. Het park kent dan inmiddels een aantal engelse partijen, die duiden op een verlandschappelijking in een deel van het park. Inmiddels zal dan ook een ijskelder gebouwd zijn die nog steeds in het park achter het landhuis aanwezig is. De buitenplaats werd in 1829 gekocht door M.I.A.C. Taets van Amerongen, echtgenote van Jan Elias Huydecoper, die een jaar later ook Slot Zeist in zijn bezit kreeg. Huydecoper liet in 1830 / 1831 een aantal belangrijke wijzigingen doorvoeren. Niet alleen verbouwde hij Slot Zeist, maar Huydecoper gaf in 1831 aan J.D. Zocher opdracht om het gebied tussen beide huizen in een groot landschappelijk park te veranderen. Om de relatie tussen beide bezittingen te benadrukken ontwierp Zocher tussen de huizen een lang uitzicht van één kilometer lengte. Volgens het ontwerp werden hier omheen boomgroepen, solitaire bomen en struiken, heuvels en waterpartijen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gegroepeerd. Afgaande op topografische kaarten en kadastrale gegevens uit de tweede helft van de negentiende eeuw, kan geconcludeerd worden dat het ontwerp van Zocher slechts voor een deel is uitgevoerd. Zo is de verlandschappelijking van het weidegebied tussen beide buitenplaatsen niet gerealiseerd. Het oude landhuis van Wulperhorst is in 1830 afgebroken. Plannen voor een nieuw te bouwen huis werden pas dertig jaar later gerealiseerd. In 1858 gaf jonkheer J.L.R.A. Huydecoper aan S.A. van Lunteren de opdracht een nieuw huis te ontwerpen. Het nieuwe huis kwam ten opzichte van het oude huis meer noordwestelijk te liggen. Daarnaast werden door Van Lunteren enige aanpassingen in de parkaanleg rond het huis aangebracht. Van het oude complex bleven alleen de ijskelder en het koetshuis over. Deze laatste is als gevolg van veel verbouwingen en aanpassingen voor rijksbescherming van ondergeschikt belang.

Omschrijving complex:

Het te beschermen complex van de BUITENPLAATS WULPERHORST omvat de volgende onderdelen:

1. het landhuis
2. de ijskelder
3. het landschapspark met restanten van de formele aanleg

Waardering complex:

De buitenplaats Wulperhorst is van cultuurhistorisch waarde als voorbeeld van een bijzondere uitdrukking van een landschappelijke ontwikkeling en vanwege de bewoningsgeschiedenis. Alsmede van ensemble waarde vanwege situering in relatie met de nabij gelegen buitenplaatsen Blikkenburg en Slot Zeist als onderdeel van de Stichtse Lustwarande.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510219

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	02 september 1999
Kadaster deel/nr	82742/149

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zeist	Zeist	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	F			1246

Omschrijving**

Omschrijving complexonderdeel 1

Een op enige afstand van de weg gelegen vrijstaand LANDHUIS van de buitenplaats Wulperhorst, gebouwd in 1858 naar ontwerp van S.A. van lunteren voor jonkheer J.L.R.A. Huydecoper. Het pand is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond van twee bouwlagen onder een met Hollandse pannen gedekt samengesteld dak, bestaande uit twee schilddaken (de vleugels) en een zadeldak (het middenrisaliet). Alle gevels zijn bepleisterd en wit gesausd. Een omgaande cordonlijst is tussen de twee verdiepingen gezet. Het meest voorkomende venstertype is een T-venster met tweelichts schuifraam. Het landhuis is via een oprijlaan aan de rechterzijde van het terrein te bereiken.

De voor- of noordgevel van het landhuis is opgebouwd uit een op de middenas terugliggende tuitgevel van drie vensterassen breed die aan beide zijden geflankeerd is door een zijvleugel of hoekrisalieten van twee vensterassen breed. Tussen de hoekrisalieten bevindt zich een bordes, dat overdekt is door een balkon op vier pijlers die een architraaf dragen, waarop de borstwering is gezet. Daaronder geven drie dubbele deuren met rondboogvormige bovenlichten toegang tot het bordes. Vanuit de tuin kan men het bordes via een hardstenen trap, ter breedte van de tuitgevel, betreden. Vanaf het terras was oorspronkelijk een zichtlijn op het Slot Zeist gepland. Deze zichtas is echter voor een deel gerealiseerd. In de verdieping geven drie dubbele balkondeuren met bovenlichten toegang tot het balkon. Aan de bovenzijde zijn de deuropeningen voorzien van eenvoudige wenkbrauwen. In de top van de tuitgevel is een serlianavenster met roedenindeling geplaatst. De gevelbeëindiging is geaccentueerd door een vlakke band die onder de dekplaten is aangebracht. De hoekrisalieten hebben een schilddak bekroning. Deze gevels zijn gedecoreerd met hoeklisenen, die in de eerste bouwlaag voorzien zijn van horizontale imitatievoegen en in de tweede bouwlaag casementen hebben gekregen. Onder de uitkragende dakgoot, die op gesneden consoles rust, is eveneens een brede geprofileerde band aangebracht die voorzien is van casementen en een in het midden geplaatst klein rondvenster voor de zolderverdieping.

De achtergevel is wat de hoofdvorm betreft gelijk aan de hierboven beschreven gevel. In de terugliggende tuitgevel bevindt zich de ingangspartij die via een hardstenen trap te bereiken is. De ingang bestaat uit een portiek, waarin twee ranke gietijzeren kolommen de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

architraaf dragen. Een teruggelegen dubbele deur met bovenlichten geeft toegang tot het huis. Deze dubbele deur heeft aan weerszijden een zijlicht. Het portaal wordt geflankeerd door een dubbel draaivenster (zesruits) met een rondboogvormig bovenlicht. In de tweede bouwlaag is recht boven voornoemde vensters een identiek venster geplaatst. Alle vier de vensters hebben een geprofileerde omlijsting. Boven het portiek zijn twee getoogde dubbele draaivensters met bovenlicht geplaatst. Deze vensters hebben een vlakke, gekoppelde wenkbrauw. Boven laatstgenoemde vensters bevinden zich nog twee naast elkaar geplaatste rondboogvensters, eveneens met een vlakke, gekoppelde wenkbrauw. De beëindiging van de tuitgevel is conform de voorgevel. Ook de hoekrisalieten hebben een indeling en gevelbehandeling conform de voorgevel.

Tegen de linker zijgevel is een open serre aan de noordkant gezet, waarvan de dakschilden met zink gedekt zijn.

De rechter zijgevel is conform de linkerzijgevel, maar zonder serre-aanbouw. Rechts is de eerste steen ingemetseld met de tekst: 'gelegd door Jan Elias Huijdecoper oud 8 jaren 18 juni 1858'.

De plattegrondindeling is nog redelijk gaaf en het interieur heeft nog een aantal elementen die van kunsthistorisch belang zijn. De kamer op de begane grond (in de zuidoosthoek van de plattegrond) heeft een rijk gedetailleerde schouw met houten gecanneleerde zuilen, consoles met gesneden hoofden, die een geprofileerde kroonlijst of schouw balk dragen. Het houten fries van de schouw balk is met snijwerk gedecoreerd, terwijl de muur van de schouw met siertegels verfraaid is. De houten lambrizing bestaat uit vlakke panelen en heeft aan de uiteinden en in de hoeken gecanneleerde stijlen met zwarthouten, in krulwerk gesneden accenten, die aansluiten op een console waarin een mensenkop is gesneden. Ook de muurkast met een dubbele vensterdeur, in de zuidwest hoek van de kamer, is met houtsnijwerk verfraaid.

In de grote kamer aan de noordzijde bevindt zich een marmeren schouw met barok detaillering. In de kamer in de zuidwesthoek van de plattegrond is een marmeren schouw geplaatst. Op de verdieping bevinden zich, met uitzondering van de schouw met neoclassicistische elementen in de kamer op de zuidwesthoek, geen monumentale elementen.

Het stucwerk van de plafonds is grotendeels aan het oog onttrokken door later aangebrachte systeemplafonds. De plafonds van de grote hal en in de eerder genoemde kamers op de begane grond zijn nog wel zichtbaar gebleven.

Waardering complexonderdeel 1

Het landhuis Wulperhorst is van architectuurhistorische waarde vanwege de redelijke gaafheid van het type en detaillering, zowel in het exterieur als in het interieur. Tevens van belang als onderdeel in het oeuvre van S.A. van Lunteren. Alsmede van ensemble waarde als onderdeel van de voormalige buitenplaats Wulperhorst en vanwege de situering in relatie met het nabij gelegen Slot Zeist.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510220

Status rijksmonument
Inschrijving register* 02 september 1999
Kadaster deel/nr 82741/165

Woonplaats* Zeist
Gemeente* Zeist
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Zeist
Sectie* F
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1247

Omschrijving**

Omschrijving complexonderdeel 2

De IJSKELDER bestaat uit een ronde put met koepelgewelf die men via een portaal kan bereiken. De ingang bevindt zich aan de noordzijde. Het portaal heeft een klimmend tongewelf, zodat het in de kruin van het koepelgewelf uitkomt. Twee meter achter de voordeur is een tweede deuropening, waarachter nog een stukje gang ligt die tot de rand van de kelder loopt. De diameter van de put is drie meter en de hoogte 6,5 meter. Het geheel is met aarde overdekt.

Waardering complexonderdeel 2

De ijskelder is van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een zeldzaam bouwtype, alsmede van ensemble waarde als onderdeel van de voormalige buitenplaats Wulperhorst.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie Ijskelder

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528130

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	03 maart 2008
Kadaster deel/nr	82837/129

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zeist	Zeist	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	F			1244
Zeist	F			1245
Zeist	F			1246
Zeist	F			1247
Zeist	F			886
Zeist	F			1136
Zeist	F			916
Zeist	F			1137
Zeist	F			839
Zeist	F			484
Zeist	F			759
Zeist	F			212
Zeist	F			915
Zeist	F			204
Zeist	F			821
Zeist	F			885

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 3:

Het PARK van Wulperhorst strekt zich uit over een langgerekt kavel, dat oorspronkelijk tot aan de oevers van de Kromme Rijn liep. Het te beschermen gebied komt overeen met de in de complexomschrijving genoemde begrenzing. Het karakter van het park valt grofweg uiteen in twee delen. Rond het hoofdgebouw is een slingervijver aangelegd, waardoor als het ware een onregelmatig eiland is ontstaan. De slingervijver heeft aan de zuidwest zijde een vertakking die eindigt in een komvijver, die in het beboste deel ligt. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

slingervijver sluit in het zuidoosten aan op een rechte sloot. Deze sloot is een waterweg die vanaf de Kromme Rijn toegang bood tot de buitenplaats uit de formele aanleg van de achttiende eeuw. De gracht liep langs het oude huis tot aan de Kromme Rijn en had een lengte van circa anderhalve kilometer.

De landschappelijke aanleg beperkt zich rond de slingervijver. Boom- en struikgroepen worden afgewisseld met open weidegronden die hier en daar geaccidenteerd zijn. Bij de bouw van het huidige landhuis in 1858 door S.A. van Lunteren werd ook het terrein rond het huis door hem enigszins aangepast.

De overige elementen in het park dateren van vóór de landschappelijke aanleg. In het bos aan de zuidwest kant van het park, met de eerder vermelde komvijver, bevinden zich een aantal rechte beukenlanen die, zij het ernstig verstoord, tot aan de spoorlijn lopen. Deze lanen dateren uit de tijd van de formele aanleg. In dit bos bevond zich ook -voordat het park verlandschappelijkt werd- een sterrebos maar daarvan zijn thans geen sporen meer te vinden. Ten noordwesten van het bovengenoemde bos ligt een van oorsprong bij het bezit behorende weide die eveneens onder de rijksbescherming valt. Ten zuidoosten van het bos ligt een boomgaard, waarvan de oorsprong eveneens teruggaat tot in de achttiende eeuw. Deze boomgaard wordt door de waterallee doorsneden en grenst in het zuidoosten aan een rechte sloot, die langs de onverharde Tiendweg loopt. Als afsluiting van het park fungeert de laan van Wulperhorst. In het noordoostelijk deel van het park is een element van waarde de slingervijver, die hier deels doorheen loopt.

Waardering

Een landschappelijk aangelegd park, behorend bij het landhuis Wulperhorst, is van cultuurhistorisch en architectuurhistorisch waarde als bijzondere uitdrukking van een vroege landschappelijke ontwikkelingsgeschiedenis waarin zowel formele als landschappelijke parkelementen terug te vinden zijn. Ook van belang als onderdeel in het oeuvre van S.A. van Lunteren. Alsmede van ensemble waarde vanwege de historisch ruimtelijke relatie met Slot Zeist en het nabij gelegen Blikkenburg en de Stichtse Lustwarande.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Padenstelsel